

İZMİR TİCARET ODASI

UKRAYNA CUMHURİYETİ
TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELERİ
VE
TÜRKİYE – UKRAYNA DIŞ TİCARETİ

Neslihan Adanalı
Dış Ekonomik İlişkiler Müdürlüğü

Ağustos 2007

ÜLKE COĞRAFYASI

Başkenti	: Kiev
Yüzölçümü	: 603,700 km ²
Nüfusu	: 47 milyon (Haziran 2006 tahmini)
Komşuları	: Belarus, Macaristan, Moldova, Polonya, Romanya, Rusya, Slovakya
Zaman Ayarı	: Türkiye ile saat farkı yoktur.
En Büyük Şehirleri	: Odessa, Harkov, Donetsk, Dnipropetrovsk
Sınır Uzunluğu	: 4.558 km
Deniz Seviyesinden Yüksekliği	: En alçak noktası: Karadeniz En yüksek noktası: Hora Hoverla 2.061 m.
Doğal Kaynaklar	: Demir filizi, doğal gaz, petrol, kükürt, tuz, titanyum, magnezyum, grafit, nikel, tarıma müsait arazi
Arazi Kullanımı	: % 53.8
Sulama Alanı	: 22.080 km ²
İklim	: Ilıman kıtasal; Akdeniz iklimi sadece güney Kırım sahillerinde görülmektedir.
Temel Tarımsal Ürünler	: Hububat, şeker pancarı, patates, ayçiçek, sebze, meyve, et, süt ürünleri

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Nüfus Dağılımı	: 0-14 Yaş %14.1 15-64 Yaş % 69.3 65 Üstü % 16.6
Nüfus Yoğunluğu	: 81.9 (Kişi/km ²)
Ortalama Ömür	: Ortalama 69.98 (Erkek-64.71; Kadın-75.59)
Nüfus Artış Hızı	: % -0.6
Doğum Oranı	: Her bin kişide 8.82 doğum
Ölüm Oranı	: Her bin kişide 14.39 ölüm
Çocuk Ölüm Oranları	: Her bin canlı doğumda 9.9 ölüm
Toplam Doğurganlık Oranı	: Kadın başına 1.17 çocuk
Göç Oranı	: Her bin kişide -0.43 göçmen
Etnik Gruplar	: Ukraynalı %77.8, Rus % 17.3, Belaru %0.6, Moldovalı %0.5, Kırım Tatarı %0.5, Bulgar %0.4 (2001 sayımı)
Dinler	: Ukraynalı Ortodox –Kiev Patrihi %19, Ortodox %16, Ukraynalı Ortodox – Moskova Patrihi %9, Ukraynalı Yunan Katolik %6,
Konuşulan Diller	: Ukraynaca, Rusça. Ayrıca, Romence, Lehçe ve Macarca konuşan azınlık
Okur-Yazar Oranı	: %99.7

SİYASİ YAPI

Ülke Resmi Adı	: Ukrayna Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	: Cumhuriyet, Parlamenter Demokrasi
Devlet Başkanı	: Viktor A. Yuşenko (23 Ocak 2005'ten itibaren)
Başbakan	: Viktor Yanukovich (4 Ağustos 2006'dan itibaren)
Anayasanın Kabulü	: 28 Haziran 1996
Yasal Sistem	: Medeni hukuk sistemine dayalıdır.
Yürütme Fonksiyonu	: Savunma Bakanı ve Dışişleri Bakanı haricinde Bakanlar Kurulu Başbakan tarafından atanır.
Yasama Fonksiyonu	: Tek Meclisli Sistem Yüksek Konsey: 450 koltuk, 5 yıllık süre ile atanırlar. Seçimler: En son 26 Mart 2006'da yapıldı. Seçim Sonuçları: Bölgeler Partisi 186 koltuk, Yuliya Timoşenko bloğu 129 koltuk, Bizim Ukraynamız Partisi 81 koltuk, SPU 33 koltuk, CPU 21 koltuk
Yargı Fonksiyonu	: Yüksek Mahkeme, Anayasa Mahkemesi
Yıllık Savunma Harcaması	: 617. 9 milyon \$ (Milli gelirin %1.4'ü)

EKONOMİK YAPI

Para Birimi	:	Grivnia (UAH)
Parite	:	1 ABD Doları = 5.05 Grivnia (2006)
Enflasyon	:	% 11.6 (tüketici fiyatları)
Reel GSYH Artış Oranı	:	% 7.1 (2006 tahmini)
İşsizlik Oranı	:	% 2.7 (resmi rakam)
Cari İşlemler Dengesi	:	-1.933 milyar \$
GSYİH (alım gücüne göre)	:	364.3 milyar \$
Kişi Başına GSYİH	:	7800 \$

I. UKRAYNA'NIN DIŞ TİCARETİ

1995 yılında Ukrayna'nın dış ticaret rejimi, ulusal ekonominin dış dünyaya açılarak dünya ekonomisi ile bütünleşmesine hizmet edecek şekilde değiştirilmeye başlamıştır. İhracatta kota ve lisans uygulaması kaldırılmış, ihracata yönelik devlet tarafından yapılan ihaleler azaltılmış, dış ticarete muhasebe sistemi basitleştirilmiştir.

Ukrayna Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan hariç diğer esli SSCB ve Baltık ülkeleri ile serbest ticaret anlaşmaları yoluna gitmiştir. Bu çerçevede lüks tüketim malları dışında söz konusu ülkeler menşeli sanayi ürünlerinin ithalatında karşılıklı olarak gümrük vergisi alınmamakta, sadece KDV tahsil edilmektedir.

UKRAYNA'NIN DIŞ TİCARETİ (milyon \$)						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
İHRACAT (FOB)	17,091	18,669	23,739	33,432	35,024	39.604
İTHALAT (CIF)	16,893	17,959	23,221	29,691	36,159	44.967
DIŞ TİCARET HACMİ	33,984	36,628	46,960	63,123	71,183	84.571
DIŞ TİCARET DENGESİ	198	710	518	3,741	-1,135	-5.363

Ukrayna'nın Rusya Federasyonu ve Beyaz Rusya ile yapmış olduğu özel anlaşma çerçevesinde bu ülkeler menşeli ürünlerin ithalatında karşılıklı olarak KDV de tahsil edilmemektedir. Rusya ile Serbest Ticaret Anlaşması ve 1994 yılında Avrupa Birliği ile en çok kayırılan ülke uygulamasını sağlayan Ortaklık ve Yardımlaşma Anlaşması imzalamıştır.

Ukrayna devlet ticaretini kaldırarak ve ithalat ihracat tarifelerini düşürerek prensipte dış ticaretini liberalize etmiştir. Ancak birçok devlet adamı iç ticaretin korunması için ihracatın geliştirilmesini ve ithal ikamesi yoluna gidilmesini savunmaktadır. Bu yüzden yönetim bazı açılardan serbest ticareti engellemektedir. İhracatı yönlendiren fiyatlar, rahatsız edici ve keyfi yönetim kontrolleri gibi bazı engeller ortaya sürülmektedir. Ancak bazı ürünlere yeniden konan ihraç tarifelerinin Avrupa Birliği'nin önerisi üzerine kaldırılacağı bildirilmiştir.

UKRAYNA'NIN İHRACAT YAPTIĞI BAŞLICA ÜLKELER	
Rusya Federasyonu	% 18
Türkiye	% 5.7
İtalya	% 5
Almanya	% 5.8

UKRAYNA'NIN İTHALAT YAPTIĞI BAŞLICA ÜLKELER	
Rusya Federasyonu	% 39.8
Almanya	% 9.2
Türkmenistan	% 6.6
İtalya	% 2.7

UKRAYNA'NIN İHRACATINDA BAŞLICA MADDELER	
Metaller	%39.9
Makine ve Ekipman	%17.3
Yakıt ve Enerji	%12.4
Gıda, içecek ve tarım ürünleri	%10.6
Kimyasallar	%8.5
Diğer	%11.3

UKRAYNA'NIN İTHALATINDA BAŞLICA MADDELER	
Yakıt ve enerji	%36.8
Makine ve ekipman	%26.9
Diğer	%15
Kimyasallar	%7.8
Gıda, içecek ve tarım ürünleri	%6.6
Metaller	%6.0

II. TÜRKİYE-UKRAYNA EKONOMİK İLİŞKİLERİ

A. DIŞ TİCARET

Ukrayna, yeni bağımsız devletler içinde Rusya Federasyonu'ndan sonra ikinci önemli ticaret ortağımızdır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre, 2006 yılı itibarıyla bu ülkeye olan ihracatımız 1 milyar 120 milyon \$, bu ülkeden ithalatımız ise yaklaşık 3 milyar 20 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir.

Diğer yandan, ikili ticaretimizde denge (bu ülkeden büyük ölçekte hammadde ithal ediyor olmamızdan dolayı) sürekli Türkiye aleyhinde olmuş ve Ukrayna ile ticaret açığımız son üç yılda neredeyse 2 milyar dolara yakın seyretmiştir.

TÜRKİYE-UKRAYNA ARASINDAKİ TİCARET (MİLYON \$)				
Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2001	289	758	1.047	-469
2002	313	991	1.304	-678
2003	445	1.332	1,777	-887
2004	576	2.509	3.085	-1.933
2005	821	2,651	3,472	-1,830
2006	1.120	3.020	4.140	-1.900

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye aleyhine süregelmekte olan dış ticaret açığının başlıca nedenlerinden birisi, Ukrayna'nın ithalatta uyguladığı yüksek gümrük vergisi ve tüketim vergisi oranları ve bu ülkeden daha çok hammadde ithal ediyor olmamızdır.

TÜRKİYE'NİN UKRAYNA'YA İHRAÇ ETTİĞİ BAŞLICA ÜRÜNLER (2005)	
Ürün Adı	Tutar (\$)
Plastik ve Plastikten Mamul Eşya	107.015.638
Yenilen Meyvalar, Kabuklu Yemişler, Turunçgil	77.855.973
Kazan; Makina ve Cihazlar, Aletler, Parçaları	72.108.139
Elektrikli Makina ve Cihazlar, Aksam ve Parçaları	59.523.591
Motorlu Kara Taşıtları Traktör	41.109.041
Demir veya Çelikten Eşya	35.261.360
Tuz, Kükürt, Toprak ve Taşlar, Alçılar ve Çimento	34.921.544
Özel Dokunmuş Mensucat, Dantela	31.869.177
Halılar ve Diğer Yer Kaplamaları	31.517.048
Sabunlar, Yüzey Aktif Organik Maddeler	27.470.043
Diğer	301.200.109
GENEL TOPLAM	821.000.000

TÜRKİYE'NİN UKRAYNA'DAN İTHAL ETTİĞİ BAŞLICA ÜRÜNLER (2005)	
Ürün Adı	Tutar (\$)
Demir ve Çelik	1.473.791.578
Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar, Mumlar	325.278.613
Gübreler	209.455.473
Ağaç ve Ağaçtan Mamul Eşya; Odun Kömürü	113.986.738
İnorganik Kimyasal Müstahsallar, Organik Bileşikler	111.093.395
Hayvansal ve Bitkisel Yağlar	54.356.247
Bakır ve Bakırdan Eşya	49.974.233
Organik Kimyasal Müstahsallar	44.847.859
Yağlı Tohum, Sanayi Bitkileri, Hayvan Yemi	38.408.742
Gıda Sanayii Kalıntı, Hazır Hayvan Gıdaları	36.198.438
GENEL TOPLAM	2.618.265.284

İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (İGEME) gözlemlerine göre, son dönemde içerisinde, Ukrayna halkının satınalma gücünde meydana gelen relatif artışa paralel olarak tüketim maddeleri ile motorlu kara taşıtları ihracatımızda bir kıpırdanma gözlenmektedir. Ayrıca, yapılan ihracatın değer bazındaki

büyüküğünün spesifik (miktar bazındaki) büyüküğünden daha fazla artıyor olması, bu ülke vatandaşlarının artık daha ucuz mallara değil, daha kaliteli mallara yöneliyor olduğu yolunda yorumlanmaktadır.

2006 yılında Türkiye'den Ukrayna'ya yapılan ihracat 1 milyar 120 milyon Dolar'dır. Ege Bölgesi'nden Ukrayna'ya yapılan ihracat ise 88 milyon Dolar civarındadır.

Ege Bölgesi'nin Ukrayna'ya İhracatında Başlıca Ürünler (2005)	
Ürün Adı	
Tütün ve tütün mamülleri	11.135.990
Yaş meyve ve sebze ürünleri	8.170.878
Tüm bölgeler A Grad tütün	5.509.226
Yaş meyve	4.560.343
Classis-unic tütün	3.677.195
Turunçgiller	3.466.295
Madencilik ürünleri	1.922.319
GENEL TOPLAM	88.426.267

B. UKRAYNA' DAKİ TÜRK SERMAYELİ ŞİRKETLER

T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan alınan bilgiye göre, büyük çoğunluğu KOBİ niteliğinde olan Ukrayna'daki firmalarımız ağırlıklı olarak gıda ve içecek, temizlik malzemeleri, hazır giyim, orman ürünleri, maden ve metal, inşaat ve inşaat malzemeleri alanında faaliyet göstermektedirler. Son dönemde bazı büyük Türk firmalarının da Ukrayna'da yatırıma ilgi duymaya başlamaları dikkat çekici bir gelişme teşkil etmektedir. Şubat 2001 de Efes Pilsen Bira Grubu, Ukrayna'nın Odesa şehrinde bulunan Chernomor Bira Fabrikası'nın %51 hissesini alarak bu fabrika ile ortak yatırım gerçekleştirmiş bulunmaktadır. Başer Kimya A.Ş. de, Dnipropetrovsk şehrinde Olvia Beta firması ile ortak yatırım gerçekleştirerek, sabun, deterjan, kimyasal temizlik ürünleri, hijyenik ürünler üretimi yapmaktadır. Aynı sektörde, Evyap A.Ş. de, Illischevsk şehrinde, sabun, traş kremi, diş macunu üretimi yapmak amacıyla yatırıma başlamıştır.

Ukrayna'daki Türk inşaat firmalarının faaliyetleri, Ukrayna'nın içinde bulunduğu finansal imkansızlıklar nedeniyle istenilen düzeyin çok gerisinde kalmaktadır. Bu finansal imkansızlık müteahhit firmalarımız ile Ukraynalı işverenler arasında zaman zaman problemler yaşanmasına sebep olmaktadır. 1 Mayıs 2002 tarihi itibarıyla Türk müteahhit firmaların Ukrayna'da üstlendikleri müteahhitlik hizmetlerinin toplam tutarı 558 milyon ABD Doları civarındadır. Bu miktarın 343 milyon Dolarlık kısmı tamamen gerçekleştirilmiştir. Toplam 215 milyon Dolarlık kısmının inşaatı halen devam etmektedir.

C. İZMİR'DEKİ UKRAYNALI FİRMALAR

Bosphorus Nickel Madencilik Tic. .A.Ş., Dolphins Star Tur. Tic. Ltd. Şti., Lana Dış Tic. Ltd.Şti. İzmir'deki Ukraynalı firmalardır.

D. TÜRKİYE-UKRAYNA ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Ukrayna ile çeşitli alanlarda ilişkilerimizin ve işbirliğimizin esaslarını düzenleyen anlaşma ve protokoller imzalanmıştır. Bu anlaşmalar, siyasi ilişkilerin yanı sıra, eğitim, kültür, ticaret ve ekonomik işbirliği, ulaştırma, iletişim gibi alanları kapsamaktadır.

ANLAŞMA ADI	TARİHİ
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	4 Mayıs 1992
Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	30 Mayıs 1994
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	27 Kasım 1996
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	27 Kasım 1996
Gümrük İşbirliği Anlaşması	27 Kasım 1996
Karma Ekonomik Komisyon I. Protokolü	27 Kasım 1996
Hükümetlerarası Ticari ve Ekonomik İşbirliği Komisyonu II.Dönem Toplantısı Protokolü	15 Aralık 2000
Hükümetlerarası Ticari ve Ekonomik İşbirliği Komisyonu III.Dönem Toplantısı Protokolü	30 Ocak 2002

III. ODAMIZ İLE UKRAYNA ARASINDAKİ İLİŞKİLER

UKRAYNA BÜYÜKELÇİSİ SAYIN OLEXANDER MOTSYK'İN ODAMIZI ZİYARETİ (23 KASIM 1998)

Ukrayna Büyükelçisi Sayın Olexander MOTSYK ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla 23 Kasım 1998 ve 17 Temmuz 2001 tarihlerinde Odamızı ziyaret etmiş, Odamız Yönetim Kurulu Başkanımız Ekrem DEMİRTAŞ tarafından kabul edilmiştir.

Giderek büyüyen karşılıklı ticaret hacmine değinilerek, komşu ve dostluk ilişkilerimize ilaveten İzmir'in ekonomik ve kültürel bir merkez olduğu ifade edilmiştir. 2000 yılında Türkiye'nin Ukrayna'ya olan dış ticaret hacmi 1 milyar doları aşmıştır. Bu miktarı 2-3 milyar dolara yükseltmek, şirket ve fabrika işbirliklerine destek olma gereği ve bu kapsamda İzmirli işadamlarına her türlü yardım etmeye hazır oldukları belirtilmiştir.

Görüşme sonucunda, Sn. MOTYSK, İzmir'de Ukrayna Fahri Konsoloslugu açmak istediğini belirtmiş, bu kapsamda, İzmir'in önemli işadamları arasında yer alan, Atlas Tur Turizm, İnforma ve Express Pazarlama firmalarının sahibi Sayın Aydın BİLGİN, Sayın MOTSYK'e Ukrayna İzmir Fahri Konsolosu olarak önerilmiştir.

DONETSK TİCARET ODASI İLE KARDEŞ ODA ANLAŞMASI İMZALANMASI

(29 Ağustos 2001)

Donetsk Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkan Vekili Gennady CHİZHIKOV ile Odamız Yönetim Kurulu Başkan Vekili BİLHAN BALCI tarafınca, 29 Ağustos 2001 tarihinde Odamızda "Kardeş Oda Anlaşması" imzalanmıştır.

JTOMİR TİCARET VE SANAYİ ODASI'NIN ODAMIZI ZİYARETİ (14 Aralık 2001)

Kiev'in kuzeyinde Jtomyr'de yer alan Jtomyr Bölgesel Ticaret ve Sanayi Odası, 14 Aralık 2001 Cuma Günü, saat 10:00-13:00 arasında Odamızı ziyaret etmiştir. Heyeti, Yönetim Kurulu Başkan Vekili Sayın Akın KAZANÇOĞLU ve Genel Sekreter Prof. Dr. İlder AKAT karşılamıştır.

Sayın KAZANÇOĞLU, öncelikle Odamızı tanıtmış, Odamız faaliyetleri hakkında bilgi vermiştir. İki ülke arasındaki ticari ilişkilerin artırılması için neler yapılabileceği hususlarında görüşülmüştür.

Türk ve Ukraynalı taraflar temsilcileri aracılığıyla daha yakın işbirliği sağlamak ve ülkeleri arasındaki ekonomik, teknolojik ve insani ilişkileri güçlendirmek amacıyla iki oda arasında kardeşlik anlaşması imzalanmıştır. Anlaşmayı Odamız Yönetim Kurulu Başkan Vekili Akın KAZANÇOĞLU ve Zhytomyr Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Andriy MYKHAILOV imzalamıştır.

Daha sonra Ukraynalı ve Türk firmalar arasında ikili görüşmeler gerçekleşmiştir.

UKRAYNA BÜYÜKELÇİSİ İHOR DOLHOV'UN ODAMIZI ZİYARETİ (26 Ağustos 2002)

Ukrayna Büyükelçisi Ihor DOLHOV, Ukrayna ile Türkiye ilişkilerini değerlendirmek ve geliştirmek üzere, 26 Ağustos 2002 tarihinde Odamızı ziyaret etmiştir. Sayın Büyükelçiyi Odamız Yönetim Kurulu Başkan Vekili Akın KAZANÇOĞLU karşılamıştır.

Toplantıda, karşılıklı dost ilişkilerine değinilmiş ve hem Türkiye hem Ege genelinde Ukrayna'ya yapılan ticaret ve Odamızın Ukrayna ile olan ilişkilerinin önemi vurgulanmıştır.

Sayın KAZANÇOĞLU, 2001 yılında Türkiye'den Ukrayna'ya yaklaşık 1 milyar dolar ihracat yapıldığını, ancak Ukrayna'da uygulanan genel gümrük vergi oranlarının düşürüldüğü takdirde bu rakamın daha da yüksek olacağını ifade etmiştir. Ayrıca, Ege bölgesinden Ukrayna'ya yapılan ihracatın yıllar bazında yaklaşık 22 milyon dolar olduğunu, ihracattaki başlıca sektörlerin yaş meyve, tütün ve kuru meyve olduğunu da belirtmiştir.

Ukrayna Büyükelçisi, bu ilişkilerden çok memnun olduğunu, İzmir'in potansiyelinin çok büyük olduğunu ve Odamız üyeleri için Ukrayna'ya bir heyet düzenlenmesini arzu ettiğini ifade etmiştir. Karşılıklı olarak iyi temennilerde bulunduktan sonra, Odamız Yönetim Kurulu Başkan Vekili Sayın Akın KAZANÇOĞLU, Ukrayna Büyükelçisi Sayın Ihor DOLHOV'a, kentimizi simgeleyen "Saat Kulesi" çerçevesi hediye etmiştir.

UKRAYNA BÜYÜKELÇİSİ İHOR DOLHOV'UN ODAMIZI ZİYARETİ (28.08.2003)

Ukrayna Büyükelçisi Dr. İhor Dolhov İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem Demirtaş'ı 28.08.2003 tarihinde makamında ziyaret etmiştir. Ukrayna'nın İzmir Enternasyonal Fuarı'na her yıl olduğu gibi 2003 yılında da katıldığını belirten DOLHOV, iş birliğinin her alanda ilerletilmesinin en büyük

dilekleri olduğu mesajını vermiştir. İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem DEMİRTAŞ, İzmir Ticaret Odası Eşleştirme Programı'nda 16 firmanın bulunduğunu, ticari platformun yanı sıra turizm alanında da her türlü iş birliğine açık olduklarını belirtmiştir. Eğitim konusunda da iş birliğinin altını çizen Ekrem DEMİRTAŞ, Kiev Ticaret Üniversitesi ve İzmir Ekonomi Üniversitesi arasında öğrenci değişim programı için bir an önce çalışmalar yapılabileceğini söylemiştir.

İzmir Ticaret Odası ve Ukrayna'nın Jtomir ve Donetsk Ticaret Odaları ile kardeş oda anlaşmaları olduğunun altını çizen Ekrem DEMİRTAŞ, Ukrayna ile ekonomik işbirliğinin öneminin son derece farkında oldukları mesajını vermiştir. Karşılıklı iyi niyetlerin belirtilmesinin ardından İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem DEMİRTAŞ, Ukrayna Büyükelçisine vazo hediye etmiştir.

UKRAYNA BÜYÜKELÇİSİ İHOR DOLHOV'UN ODAMIZI ZİYARETİ (16 Nisan 2004)

Ukrayna Büyükelçisi Sn. Dr. İhor DOLHOV 16 Nisan 2004 tarihinde Odamız Yönetim Kurulu Başkanı Sn. Ekrem DEMİRTAŞ'ı makamında ziyaret etmiştir.

Sn. Büyükelçi iki ülke arasındaki ticaret hacminin 1.5 milyar dolara yaklaşıp da yeterli olmadığını ve artması gerektiğini bu hususta Ukrayna Hükümetinin temsilcisi olarak bütün projelere destek vermek istediklerini belirtti.

Ukrayna'daki Türk yatırımlarının gün geçtikçe arttığını vurgulayan Sn. Büyükelçi, turizm alanındaki gelişmelere dikkat çekti. Özellikle bu yıl Ukrayna'dan gelecek turist sayısının yüzde 30 artışla 300 bine ulaşacağını müjdeledi.

Ukrayna'ya ülkemizden ihraç edilen ürünlerin başında boya, elektronik ve inşaat malzemeleri olduğunu belirten Sn. Büyükelçi, ikili ticarete söz konusu ürün grubunun gün geçtikçe arttığını belirtti.

İzmir Enternasyonal Fuarı'nın Ukrayna için son derece önemli olduğunu ve Ukrayna Hükümetinin fuarımıza katılım için 30 Ukraynalı firmaya teşvik verdiğini sözlerine ekledi.

Odamız Yönetim Kurulu Başkanı Sn. DEMİRTAŞ, bu yıl Odamız Çalışma Programı Bünyesinde Ukrayna'ya bir seyahat düzenleneceğini ve ikili ilişkilerin gelişmesi için İzmir Ticaret Odası olarak Ukrayna ile iş yapan üyelerimize her türlü desteğin verileceğini ifade etti.

Karşılıklı iyi niyet dileklerinden sonra sona eren ziyarette Sn. DEMİRTAŞ, Büyükelçiye bir tabak hediye etti.

UKRAYNA EKONOMİ VE AVRUPA ENTEGRASYONU BAKANI, ULAŞTIRMA BAKANI VE UKRAYNA DEVLET TURİZM İDARESİ BAŞKANI'NIN ODAMIZI ZİYARETİ (2 Eylül 2004)

Ukrayna Ekonomi Ve Avrupa Entegrasyonu Bakanı Mykola DERKACH, Ukrayna Ulaştırma Bakan Vekili Volodymyr KORNIENKO ile Ukrayna Devlet Turizm İdaresi Başkanı Valeriy TSYBUH, 2 Eylül 2004 Perşembe Günü Saat 11:00'da Odamız Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem DEMİRTAŞ'ı Makamında Ziyaret Etmışlerdir.

Toplantıda DEMİRTAŞ, Ukrayna'nın geniş ve verimli topraklara, zengin maden ve kömür yataklarına, güçlü bir sanayiye, sağlam akademisyen ve araştırmacı kadrolarına, iyi eğitilmiş işgücüne, serbest dış ticaret rejimine ve 50 milyonluk nüfusu ile yüksek bir ekonomik potansiyele sahip olduğunu vurgulamıştır.

DERKACH ise, bu yılki izmir enternasyonal fuarı'nda Ukrayna'yı 16 firmanın temsil ettiğini, Türk şirketlerinin hem Ukrayna mallarıyla, hem de Ukrayna firmalarıyla ilgilendiğini söylemiştir. Ukrayna ile Türkiye arasındaki ticaret hacminin 1,7 milyar dolara ulaştığını belirtmiştir.

DEMİRTAŞ, iki ülke arasındaki ticaret hacminin artırılmasının yanı sıra, ortak yatırımlara gidilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Son bir yıldır Bağımsız Devletler Topluluğu Ülkelerinin, özellikle Rusya'nın Türkiye'ye yatırım yapmayı planladığını söyleyen DEMİRTAŞ, Ukrayna'nın sektörel bazda ne tür yatırım düşünüyorsa Türkiye'den ortak bulup yapması gerektiğini ifade etmiştir. Özellikle turizm ve tarım alanlarında ortak yatırımlar yapılabileceğini belirtmiştir.

KORNIENKO, Derince Limanı'nın ve İstanbul üzerinden yapılacak taşımacılığın önemine dikkat çekmiştir. Taşımacılık alanında Ukrayna ve Türkiye ortaklığıyla kurulmuş şirketlerin sayısının az olduğunu vurgulamıştır. Ukrayna'da taşımacılığın ucuz ve hızlı olduğunu söyleyerek, Ukrayna gezisinde DEMİRTAŞ'ı limanı ziyaret etmeye çağırmıştır.

Ekonomi, ulaştırma ve turizm alanlarının birbiriyle sıkı ilişkiler içinde olduğunu ifade eden TSYBUH, Türk iş adamlarını Ukrayna'da turizm sektörüne yatırım yapmaya davet etmiştir.

İtalyan Costa Mediterranea gemisini örnek göstererek Ukrayna'nın İzmir'e feribot seferi koymasını öneren DEMİRTAŞ, turizmin ülkemizde teşvik edildiğini ifade etmiştir.

Aynı gün saat 14:00 ile 17:00 arasında, Odamızda bir Ukrayna Tanıtım Toplantısı düzenlenmiştir. DERKACH, KORNIENKO ve TSYBUH'un yanı sıra, BTRL şirketi temsilcisi I. LITIMSKIY, UDCTC "Lisky" Pazarlama Departmanı Başkanı T. SBITNEV, CJSC "BARVA Tesisi" Üst Düzey Mühendis K. RUDIK İle "Fiord-Bot" Yöneticisi V. PEREGON toplantıda konuşmacı olarak yer almıştır.

Konuşmasında DERKACH, Ukrayna ile Türkiye ilişkilerinin eskiye dayandığını ifade etmiş, ülkelerimizin iyi dostluk ve komşuluk ilişkileri içinde bulunduğunu söylemiştir. Cumhurbaşkanlarımız ve Başbakanlarımız sayesinde ilişkilerimizin kuvvetlendiğini belirtmiştir. Ukrayna'nın Avrupa'nın ayrılmaz bir parçası olduğunu ve bugünlerde ülkede politik ve ekonomik reformlar uygulanmakta olduğunu ifade etmiştir.

Makroekonomik durumun ülkedeki iyimserliği arttırdığını belirten DERKACH, son 10 yıldır Ukrayna ekonomisinin büyüdüğüne dikkat çekmiştir. İç pazardaki olumlu gelişmelerin, dış ticarete dünya konjonktürünün düzelmesiyle daha iyi sonuç verdiğini söylerken, yeni dış ticaret anlaşmalarıyla ithalatta %31, ihracatta ise %42,5 oranında artış sağlandığını vurgulamıştır.

Türkiye'nin, Ukrayna'nın ilk 5 önemli ticaret ortağı arasında yer aldığını, Ukrayna'nın toplam ihracatının %5'ini Türkiye'ye gerçekleştirdiğini, bunun da yaklaşık 160 milyon dolar tutarında olduğunu ifade etmiştir. DERKACH, demir-çelik, inşaat ve petrol alanlarında iki ülke arasında işbirliği yapılabileceğini, ulaştırmanın ise yeni bir işbirliği kolu olabileceğini belirtmiştir. gemi inşaat sektörünün de Türk şirketlerinin ilgisini çekebileceğini sözlerine eklemiştir.

Ülkemizin ithal ettiği ham maddelerin Ukrayna'da bol miktarda üretildiğini ifade eden DERKACH, bilim ve teknik konularında, uzay teknolojileri, termofizik, inorganik kimya ve tarım teknolojileri gibi işbirliği alanlarının mevcut olduğunu söylemiştir. Ukrayna'nın demir-çelik ihracatında dünyada yedinci olduğunu, makine imalatı alanında ise ülkede önemli olanaklar bulunduğunu belirtmiştir.

LITIMSKIY, Türkiye derince limanı'ndaki demiryolu terminalinin inşası hakkında bilgiler vermiş, SBITNEV ise Karadeniz Bölgesi'nde taşımacılık alanı oluşturulmasıyla ilgili bir sunum yapmıştır.

RUDIK boya, deri için malzemeler, doğal, kimyasal lifler, plastik, boya malzemeleri yaratılması ve uygulamasıyla ilgili konuşmuş, PEREGON ise dinlenme ve turizm ürünleri üretimi hakkında bilgilendirici bir sunum yapmıştır.

HARKOV BÖLGE İDARESİ ÇALIŞMA GRUBU'NUN ODAMIZI ZİYARETİ (18 MAYIS 2005)

Ukrayna'nın Harkov bölgesinin Bölge İdaresi çalışma grubu, 18 Mayıs 2005 tarihinde Odamızı ziyaret etmiştir.

Çalışma grubu'nu, Harkov Bölge İdaresi Dış İlişkiler ve Dış Ekonomik İlişkiler Şubesi Müdürü Viktor KOVALENKO, Harkov Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Viktor LOBODA, Harkov Bölge İdaresi Dış İlişkiler ve Dış Ekonomik İlişkiler Şubesi Müdür Yardımcısı İgor MATYUSHENKO ve Harkov Bölge İdaresi Dış İlişkiler ve Dış Ekonomik İlişkiler Şubesi Baş Uzmanı İlon KHACHATURYAN oluşturmuşlardır.

Heyet, Ukrayna İzmir Fahri Konsolosluğu'na atanması beklenen odamız Meclis Üyesi Çetin GÜVERCİN'in de katılımıyla, Odamız Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem DEMİRTAŞ'ı ziyaret etmiş, daha sonra odamızda Harkov bölgesinin ve bölgedeki iş olanaklarının tanıtıldığı bir toplantı düzenlemiştir. Harkov ile ticari ilişkilerini geliştirmek isteyen Türk firmalar bu toplantıda kendilerini bölge yetkililerine tanıtmaya olanağı bulmuşlardır.

Heyetin ziyaretinde DEMİRTAŞ, Harkov Bölgesinin Ukrayna'nın en büyük sanayi, tarım, bilim ve kültür merkezlerinden biri olduğunu söylemiş, bölgenin özellikle tarım makineleri üretiminde uzmanlaştığını ve bölgede kimya ve eczacılık alanında bilimsel çalışmalar yapıldığını ifade etmiştir. Ukrayna doğalgazının neredeyse yarısının Harkov'dan çıkarıldığını belirten Demirtaş, İzmir'de 6 ay sonra kullanılacak doğalgazın bir kısmının Ukrayna'dan gelebileceğini dile getirmiştir. Ukrayna'nın kuzeyinde yer alan ve nüfusu 3 milyon olan Harkov'un 2,5 milyar dolar dış ticareti olduğunu ve ülke dış ticaretinde %3'lük payı bulunduğunu söylemiştir.

KOVALENKO ise, Harkov'da 27 ilçe olduğunu ve Harkov ile İzmir'in benzerlik gösterdiğini gözlemlediklerini dile getirmiştir. Hedeflerinin bölgelerimiz arasındaki ticareti geliştirmek olduğunu söyleyen KOVALENKO, sene sonunda harkov bölge idaresi başkanı Arsen AVAKOV ile geniş bir Harkov heyetinin İzmir'e gelerek İzmir Valiliği ile işbirliği antlaşması imzalayacağını ifade etmiştir.

Türk KOBİ'lerinin kendileri için çok önemli olduğunu söyleyen KOVALENKO, işgücünün ucuz olduğu ve bilimsel çalışmaların yoğun olduğu Harkov'da çok fazla yabancı yatırım bulunduğunu vurgulamıştır.

LOBODA, Harkov Ticaret ve Sanayi Odası'nın 80 yıllık geçmişi olduğunu söylemiş, İzmir ile Harkov'un benzer yapılarını göz önünde bulundurarak, odamız ile Harkov Ticaret ve Sanayi Odası arasında işbirliği protokolü imzalanmasını arzu ettiklerini dile getirmiştir. LOBODA, Eylül ayındaki Slobojan Fuarı'na İzmir iş dünyasını beklediklerini söylemiştir.

Ukrayna Tıbbi Ürün Üretiminin %40'ının Harkov'da Gerçekleştiğini Söyleyen LOBODA, Bölgede 60'tan fazla yükseköğretim ve 300.000 öğrenci olduğunu belirtmiştir. Harkov'un, aralarında ABD, Bulgaristan, Kazakistan ve İtalya'nın Da Bulunduğu 12 Ülke ile Kardeşlik Anlaşmaları olduğunu ifade etmiştir.

UKRAYNA GÜNÜ'NÜN ODAMIZDA DÜZENLENMESİ (14 Eylül 2005)

74. İzmir Enternasyonal Fuarı'nda yer alan Ukraynalı firmaların katılımıyla, 14 Eylül 2005 tarihinde Odamızda bir Ukrayna Günü düzenlenmiştir. Toplantının açılış konuşmalarını Odamız Yönetim Kurulu

Başkanı Ekrem DEMİRTAŞ ve Ukrayna Ankara Büyükelçiliği Ticaret ve Ekonomi Ataşesi Mykhailo MUSİYENKO yapmışlardır. Fuara katılan firmalardan beşinin temsilcilerinin şirketlerini tanıttığı toplantıda, Ukrayna Ulusal Araştırma ve Bilgi Merkezi Müdürü Anton V. NASTENKO da bulunmuştur.

Toplantıda DEMİRTAŞ, aynı yıl içinde üçüncü, aynı hafta içinde ise ikinci kez Ukrayna'dan bir heyeti Odamızda ağırlamaktan memnuniyet duyduğunu dile getirmiştir. DEMİRTAŞ, Ukrayna'nın geniş ve verimli topraklar, zengin maden ve kömür yatakları ve güçlü bir sanayiye sahip olduğunu söylemiş, iyi eğitilmiş insan gücü, serbest dış ticaret rejimi, güçlü akademik kaynakları ve 50 milyonluk nüfusu ile yüksek bir ekonomik potansiyel arz ettiğini vurgulamıştır.

DEMİRTAŞ, Ukrayna'daki Türk yatırımlarının 100 milyon dolara ulaşmış olduğunu, ancak bu rakamı yeterli bulmadığını ifade etmiştir. 2004 yılında Ukrayna'ya ihracatımız 572 milyon dolar düzeyinde iken Ukrayna'dan ithalatımızın 2,4 milyar doları aştığını söylemiştir. Ülkemizden Ukrayna'ya ihraç edilen başlıca ürünlerin tütün, konfeksiyon ve mermer olduğunu belirtmiştir.

Ukrayna'nın önde gelen sektörlerini tanıtan MUSİYENKO'nun ardından söz alan Liski Ukrayna Intermodal Taşımacılık Merkezi temsilcisi Taras SBİTNEV, şirketinin önümüzdeki 5 yıl için gelişme programından bahsetmiş, Ukrayna'dan diğer ülkelere yapılan nakliyatlarda demiryolunun tercih edildiğini belirtmiştir. Asya ve Avrupa arasında bir ülke olan Ukrayna'da nakliyenin gelişmekte olduğunu dile getirmiştir.

DonetskSteel ISW temsilcisi Aleksandr NEVMERZHİTSKY is, fabrikasını tanıtmış, fabrikada kömür, kok kömürü, dökme demir, çelik ve lojistik konularında faaliyet gösterildiğini söylemiştir. Fabrikanın yüksek kalitede dökme demir ürettiğini belirtmiştir.

Jtomir Keten Fabrikası Ticarethanesi İhracat Bölümü Müdürü Eduard RUBAN, şirketi hakkında bilgiler vermiş, şirketin Mersin Serbest Bölgesi'nde de faaliyette bulunduğunu ifade etmiştir. Uluslararası çalışmak istemeyen Türk şirketlerinin de kendilerinden iyi fiyata mal alabileceğini söyleyen RUBAN, geçen sene Türkiye ile çok iş yaptıklarını, bu yıl da bunu sürdürmek istediklerini dile getirmiştir.

Farmak International JSC'nin Dış İlişkilerden Sorumlu Uzmanı Sergiy NİCHİPORUK, Farmak'ın ilaç üretimi konusunda Ukrayna'nın önde gelen firmalarından olduğunu belirtmiş, şirketin 200'den fazla farklı ilaç ürettiğini söylemiştir. Firmanın üretim hattının CE standartlarına uygun olduğunu ifade eden NİCHİPORUK, kalite ve kapasitelerini yükseltmek istediklerini dile getirmiştir. NİCHİPORUK, son zamanlarda ihracatı giderek artan firmanın dermatoloji ve kulak-burun-boğaz gibi pek çok farklı tıp alanı için ilaçlar ürettiğini belirtmiştir.

Ukrayna'da sadece Farmak'ın rekombinant ensülin ürettiğini vurgulayan NİCHİPORUK, Türk üreticilerin şirketin üretim hattını siparişe göre üretim için kullanabileceğini dile getirmiştir. Firma ekipmanlarının Avrupa'nın önde gelen üreticilerinden tedarik edildiğini, Türk firmalarıyla bilim ve teknoloji ile ar-ge alanlarında ve Amizon ilacının üretiminde işbirliği yapabileceklerini söylemiştir.

Toplantıda son olarak Khmel'nitsky Forge-and-Press Makine Fabrikası temsilcili Ivan GURAL söz almış, tel üretimi konusunda faaliyet gösteren firmasının birçok farklı ürün ürettiğini, siparişe göre de üretim yapabileceğini belirtmiştir. GURAL, 107 yıllık bir tarihi olan şirketin 30 ülkeyle çalıştığını söylemiştir. Firmanın 1990'lı yıllarda İzmir Enternasyonal Fuarı'na katılmaya başladığını dile getirmiştir.

UKRAYNA HEYETİNİN ODAMIZI ZİYARETİ

75. İzmir Enternasyonal Fuarı (İEF) kapsamında Ukrayna Bölge Temsilcileri Kiev Vali Yardımcısı Yuriy Kolbasyuk, Kiev Bölgesel Devlet Yönetimi Dış Ekonomik İlişkiler Müdürü Aleksandr Savenko, Brovary

Bölgesi Devlet Yönetimi Başkanı Aleksiy Darmogray, Lugansk Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Gennady Boldir, Lugansk Bölgesel Devlet Yönetimi Dış Ekonomik İlişkiler Müdürü Sergiy Kyrychenko, Dnepropetrovsk Bölgesel Devlet Yönetimi Uzmanları Stanislav Molokov ve Lyubov Gavris, Ukrayna Yabancı Yatırımı Teşvik Merkezi Başkanı Igor Zaglada ve Ukrayna Yabancı Yatırımı Teşvik Merkezi Müdür Yardımcısı Yaroslav Vişnya'dan oluşan heyet 5 Eylül 2006 tarihinde Odamızı ziyaret ederek Yönetim Kurulu Başkan Vekilleri Jak Eskinazi ve Akın Kazançoğlu tarafından Başkanlık makamında karşılanmıştır.

Toplantıda, Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Jak Eskinazi, öncelikle Ukrayna'yla ticareti geliştirmeye yönelik Odamızın gerçekleştirmeyi planladığı İş ve İnceleme Gezisine değinerek, rakamlarla Ukrayna ile ülkemiz ticaretinden söz etmiştir. Bu kapsamda, Ukrayna'ya ihracatımızın az olması ve bu anlamda ülkenin 20. sırada gelen ithalat ortağı olunmasının daha çok çalışmayı gerektirdiğini belirtmiştir.

Vali Yardımcısı Yuriy KOVBASYUK İzmir'i yakından tanımanın kendileri için çok önemli olduğunu, çünkü Kiev ile benzerlik gözlemlediğini ifade etmiş, Ukrayna'da 24 bölgenin ve Kırım özel bölgesi ve iki şehir bulunduğu bilgisini vermiş, Türkiye'nin idari yapılanmasına ve il-ilçe esasına göre yönetime ilişkin bilgiler almıştır.

Ziyaret sırasında heyet üyeleri, İzmir'in gelişimi için yabancı yatırımı çekme yönünde Odamızın bakış açısını, stratejik planların olup olmadığını sormuşlardır. Bu çerçevede kendilerine Expo ile ilgili bilgiler aktarılmış, böyle bir hakkın İzmir'e verilmesinin İzmir'in gelişimine büyük katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

Bu noktada, Expo için İzmir'in yeniden inşasının söz konusu olması halinde Ukrayna'dan daha fazla metal alınması önerisi getirilmiştir.

Ukraynalı yetkililer, Türkiye'yi stratejik partner olarak gördüklerini belirterek, Türkiye'nin coğrafi anlamda yakın oluşunun, ihracata odaklı bir ülke olan Ukrayna'nın 230 milyon dolarlık ihracatını Türkiye'ye yaptığının altını çizmişlerdir.

Ukrayna'da dış ticaret yapan büyük firmaların ticaret odalarının üyesi olduğunu belirten Lugansk Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Gennady Boldyr, Ukrayna'da yatırım yapmak isteyen Türk işadamlarını beklediklerini ifade etmiştir.

Toplantıda, Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Akın Kazançoğlu Lugansk Ticaret Odası ile de kardeş oda anlaşması imzalanması halinde ilişkilerin daha da geliştirileceğini belirtmiştir.

UKRAYNA İSTANBUL BAŞKONSOLOSLUĞU'NDAN ODAMIZA ZİYARET

4 Eylül 2006 tarihinde, Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Sayın Akın Kazançoğlu Ukrayna İstanbul Başkonsolosluğu'ndan Ukrayna Ticaret ve Ekonomik Heyeti Başkan Yardımcısı Yuriy Torlak'ı ve Ukrayna İzmir Fahri Konsolosu Çetin Güvercin'i makamında karşılamıştır. Görüşme sırasında karşılıklı ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi konuları ele alınmıştır. Ayrıca, görüşmede planlanan Ukrayna Gezisi hakkında görüşülmüştür.